

1 Politisk dokument for læringsmiljø

2 Politisk dokument for læringsmiljø tar for seg Studentorganisasjonen i Agders (STA)
3 politikk på de fem læringsmiljøperspektivene; det fysiske, psykososiale, digitale,
4 organisatoriske og pedagogiske læringsmiljøet. Universitetet i Agder skal ha et
5 inkluderende læringsmiljø, der alle som velger å studere på universitetet opplever
6 mestring, er en del av et nettverk og har et læringsmiljø som gir rom for å lykkes med
7 studiene. Campus skal være tilrettelagt for alle, og campusutviklingen skal baseres
8 på prinsippet om et inkluderende læringsmiljø for alle studenter.

9 Læringsmiljø på universitetet skal anerkjennes som en grunnleggende faktor for
10 kvalitet i høyere utdanning.

11 Et godt læringsmiljø defineres som de samlede kulturelle, relasjonelle og fysiske
12 forholdene på institusjonen som har betydning for studentenes læring, helse og
13 trivsel.

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

31

32	Innhold	
33	1. Ansvar	3
34	2. Fysisk læringsmiljø	3
35	2.1 Universell utforming	3
36	2.2 Campusutvikling	3
37	2.3 Luftkvalitet og temperatur	4
38	2.4 Undervisningslokaler	4
39	2.5 Naturmuseum og botanisk hage	4
40	3. Psykososialt læringsmiljø	4
41	3.1 Tiltaksplan mot mobbing og trakassering	4
42	3.2 Medmenneskelige plikter og ansvar	5
43	3.3 Studenters psykiske helse	5
44	3.3.1 Verdensdagen for psykisk helse	5
45	4. Digitalt læringsmiljø	5
46	4.1 Digital undervisning	5
47	4.2 Tilgjengelig utstyr	6
48	4.3 Digitale læringsplattformer	6
49	5. Organisatorisk læringsmiljø	6
50	5.1 Rapportering av læringsmiljø	6
51	5.2 Studentmedvirkning	7
52	5.3 Studenttillitsvalgtsystemet	7
53	5.3.1 Valg av studenttillitsvalgte	7
54	5.3.2 Kontaktpersoner og kommunikasjon	7
55	5.3.3 Opplæring av studenttillitsvalgte	8
56	5.3.4 Studieråd og dialogmøter	8
57	5.4 Evaluering av emner og studieprogram	8
58	5.5 Studentmedvirkning og studentdemokrati	9
59	5.5.1 Representasjon	9
60	5.5.2. Fakultetsnivå	9
61	5.5.3. Instituttnivå	9
62	5.6 Førsteårstiltak	9
63	5.7 Si ifra-system	10
64	6. Pedagogisk læringsmiljø	10
65	6.1 Undervisning	10
66	6.1.2 Inkluderende undervisning	10
67	6.1.3 Undervisningstid	11
68	6.2 Studieprogramledelse	11

70 **1. Ansvar**

71 Læringsmiljøutvalget (LMU) skal ha ansvar for å arbeide strukturert og systematisk
72 med læringsmiljø på universitetet. Det skal sørge for at tiltak iverksettes og at det
73 hvert år vedtas en handlingsplan for læringsmiljø, som sendes ut på høring til UiAs
74 enheter og Studentorganisasjonen i Agder (STA).

75 Læringsmiljøutvalget skal i samarbeid med Arbeidsmiljøutvalget og Likestilling- og
76 inkluderingsutvalget på universitetet samles til årlige samlinger, for å diskutere
77 relevante problemstillinger, og finne løsninger i fellesskap. STA skal inkluderes i dette
78 arbeidet.

79 Det skal tydelig fordeles ansvar for oppfølging av læringsmiljø i alle ledd, fra
80 emneansvarlig og opp til fakultetsdirektør. Alle vitenskapelige ansatte har et ansvar
81 for å legge til rette for et godt læringsmiljø.

82

83 **2. Fysisk læringsmiljø**

84 **2.1 Universell utforming**

85 Universitetet i Agder skal til enhver tid være universelt utformet for alle studenter.

86 UiA skal være tilrettelagt for alle, og lovens bestemmelser om universell utforming
87 skal være et minimum.

88 Undervisningsrom, grupperom, lesesaler og bibliotek skal ansees som offentlige rom
89 hvor gjeldende lover og forskrifter skal være et minstekrav til utformingen.

90 Toaletter på UiA skal være tilrettelagt alle. Nye toaletter som bygges skal være felles
91 og universelle. Skilting av stellerom skal være universell, og stellerom skal kunne
92 benyttes av de som har behov for det.

93 UiA skal kunne tilby rom som innbyr til avkobling, og studieplasser med lavt støynivå.
94 Dette er viktig for studenter som har behov for et lavere støynivå for å gjennomføre
95 studiehverdagen. Slike rom skal være åpne og synliggjort for alle.

96

97 **2.2 Campusutvikling**

98 Campusutvikling skal ta utgangspunkt i å sikre bedre læringsmiljø for studenter og
99 sikre areal for det akademiske fellesskap. Ved utbygging og utvikling av campus skal
100 studenter alltid involveres i startfasen, planarbeid, prosjektgrupper og
101 brukermedvirkning.

102 Det er ønskelig at det skal legges fokus på utvikling av ergonomiske lese- og
103 studieplasser på campus.

104 Campusutvikling skal skje etter prinsippet om et inkluderende læringsmiljø. Dette
105 inkluderer blant annet studerende foreldre, utvekslingsstudenter, studenter med
106 syns-, hørsels- og bevegelseshemninger, og studenter med astma og allergier.

107 Når campus bygges eller renoveres, skal det til enhver tid foreligge uttalelse fra
108 interesseorganisasjoner for mennesker med nedsatt funksjonsevne, som sikrer at
109 perspektivene ivaretas på en god måte av brukerne selv.

110 Studentene skal skjermes, og støydempende tiltak iverksettes under bygningsarbeid
111 på campus. Dette gjelder spesielt i eksamensperioder.

112

113 **2.3 Luftkvalitet og temperatur**

114 Universitetet i Agder skal etterstrebe god luftkvalitet og romtemperatur etter
115 anbefalinger fra spesialister på fagområdene.

116 Universitetet skal hvert år gjennomføre målinger av luftkvalitet for å sikre at den er av
117 god kvalitet. Det samme gjelder for temperatur i grupperom, lesesaler og
118 seminarrom. Testene skal utføres når det er grunnlag for måling, og skal
119 gjennomføres rundt undervisningstidspunkter for å kunne gi faktiske resultater. I de
120 tilfeller hvor luftkvalitet eller temperatur ikke tilfredsstiller kravene skal universitetet
121 iverksette tiltak for å forbedre kvaliteten.

122 Ventilasjonen på universitetet skal, hver åpningsdag, være på til universitets
123 stengetid. Dette gjelder også på fakultetsbyggene.

124

125 **2.4 Undervisningslokaler**

126 Administrering av undervisningsrom, grupperom og fellesarealer må være strukturert
127 og oversiktlig. Det skal være enkelt å booke rom på universitetet. Informasjon om
128 booking må være lett tilgjengelig, tydelig og oppdatert.

129 Antall grupperom skal økes i takt med studentmassen på begge campuser.

130 **2.5 Naturmuseum og botanisk hage**

131 Naturmuseet på Gimlemoen må bli en tydelig del av UiA, og være en naturlig
132 møteplass for alle på universitetet.

133 Naturmuseet er en kunnskapsrik del av institusjonen som bør brukes mer aktivt av
134 alle studieretninger.

135

136 Det må vurderes å bygge lysthus som kan brukes som leseplasser, samlingssted for
137 kollokvier, og møterom tilknyttet naturmuseet.

138 Den botaniske hagen må videreutvikles for å være en grønn lunge for studenter og
139 ansatte, i tillegg til andre grøntområder på campus.

140

141 **3. Psykososialt læringsmiljø**

142 **3.1 Tiltaksplan mot mobbing og trakassering**

143 Universitetet i Agder skal ha en tiltaksplan mot mobbing, som følges opp av
144 Læringsmiljøutvalget. Fakultetene og Avdeling for lærerutdanning skal følge
145 tiltaksplanen, og rapportere tilbake på igangsatte tiltak med evalueringer i

146 kvalitetsrapportene som utarbeides hvert år. Tiltaksplanen skal være tilgjengelig for
147 alle studenter på UiA sine nettsider.

148 **3.2 Medmenneskelige plikter og ansvar**

149 Alle studenter og ansatte på UiA har et medmenneskelig ansvar for å skape ett
150 inkluderende og trygt læringsmiljø. Det skal være nulltoleranse for mobbing og
151 trakassering ved Universitetet i Agder.

152 Det skal ansettes en aktør med kompetanse på blant annet konfliktløsning som kan
153 fungere som trivselsombud på Universitetet i Agder. Dette er for å sikre at studentene
154 kan få veiledning i konflikter og/eller andre medmenneskelige problemstillinger.

155

156 **3.3 Studenters psykiske helse**

157 Universitetet i Agder skal sikre at studentenes psykiske helse og velvære blir tatt på
158 alvor og ivaretatt.

159 Resultatet av Studiebarometeret og SHoT-undersøkelsen skal anvendes til å
160 utvikle relevante kurstilbud til studentene som fremmer livsmestring og psykisk helse.
161 Kursene skal bygge på faglige vurderinger og forskning, og tilbys alle studenter.
162 Kursene skal markedsføres for å nå ut til alle studenter.

163

164 **3.3.1 Verdensdagen for psykisk helse**

165 Verdensdagen for psykisk helse (10 oktober) skal markeres av UiA/SiA hvert år.
166 Studenter og STA skal få mulighet til å delta i markeringen på begge campuser.

167

168 **4. Digitalt læringsmiljø**

169 UiA skal være et foregangsuniversitet for bruk av digitalisering for utdanningskvalitet.
170 Digitalisering skal gjøres for å styrke faglig kvalitet og brukervennlighet der det er
171 fornuftig.

172 Universitetet må sikre at den digitale kompetansen blant studenter og ansatte er
173 tilstrekkelig og tilby kurs ved behov. Bruk og valg av digitale verktøy i utdanningen
174 bør basere seg på hva som benyttes i arbeidslivet, og bidra til at studentene utvikler
175 digitale ferdigheter.

176

177 **4.1 Digital undervisning**

178 Digital undervisning kan benyttes dersom det er egnet for studentenes læring. Ved
179 digitale undervisninger skal studenter oppnå læringsutbyttet. Forelesere skal være
180 oppdatert på digitale undervisningsformer.

181 Digital undervisning skal ikke være en erstatning for undervisning på campus.

182 Digitale læringsverktøy skal fungere som et supplement til ordinær undervisning.

183 Det er viktig at digital undervisning har fokus på studentaktiv læring, innovasjon og
184 variasjon i undervisningen. Studentassistenter kan gjerne ha arbeidsoppgaver som
185 er med på å aktivisere studentene.

186

187 **4.2 Tilgjengelig utstyr**

188 Universitetet i Agder skal sørge for at studenter får mulighet til å låne digitalt utstyr av
189 universitetet. Det skal være mulighet for kortidsutlån ved biblioteket hvor enhver
190 student skal kunne låne digitalt utstyr.

191

192 **4.3 Digitale læringsplattformer**

193 Universitetet i Agder skal sørge for at de digitale læringsplattformene er enkle å
194 bruke, gir tydelig informasjon og samarbeider med andre tekniske løsninger som
195 tilbys på universitetet.

196 De digitale læringsplattformene skal være forutsigbare. UiA må sørge for at
197 forelesere får god opplæring i hvordan de skal benytte seg av de digitale
198 plattformene.

199 Studentene skal få tydelig informasjon om hvordan de digitale læringsplattformene
200 benyttes på deres studie og i de ulike emnene.

201

202 **5. Organisatorisk læringsmiljø**

203 **5.1 Rapportering av læringsmiljø**

204 Universitetet i Agder skal sørge for at, fakultetene, avdeling for lærerutdanning og
205 administrative enheter rapporterer tilbake om hvordan de jobber med læringsmiljø i
206 sine miljøer.

207

208 Universitetet skal hvert andre år gjennomføre en lokal læringsmiljøundersøkelse som
209 skal gi grunnlag for videre arbeid med konkrete tiltak for å bedre læringsmiljøet.

210 Undersøkelsen skal utarbeides i samarbeid med Studentombudet og STA.

211 Studiebarometeret kan benyttes som indikator for kvaliteten på universitets arbeid
212 med studieprogram, studietilbud og andre faglige tilbud.

213 UiA skal markedsføre undersøkelsen i sine kanaler for å nå ut til flest mulig
214 studenter.

215

216 **5.2 Læringsmiljøteam**

217 Universitetet i Agder skal ansette et eget læringsmiljøteam, med betalte stillinger.

218 Formålet med teamet er å være ute i studentmassen og derfor skal studenter være
219 en del av teamet. Teamet skal arbeide forebyggende og i samarbeid med

220 linjeforeninger, studentaktiviteter og STA.

221 Det skal være en egen læringsmiljøkoordinator som også følger opp
222 Læringsmiljøutvalget. I tillegg skal teamet ha en egen studiemiljøkoordinator som har
223 som oppgave å tilrettelegge for møteplasser for studenter på campus.

224 Teamet skal knyttes til universitetets Utdanningsavdeling, med nært samarbeid til
225 Ressurssenteret og SiA Helse.

226 **5.3 Studentmedvirkning**

227 Det skal legges til rette for studentmedvirkning ved universitetet. Gjennom
228 kvalitetssystemet skal det legges til rette for at studenttillitsvalgte trekkes inn i
229 prosesser hvor det er hensiktsmessig. Dette fordi studentene selv vet best hvordan
230 de foretrekker sin studiehverdag.
231

232 **5.4 Studenttillitsvalgtsystemet**

233 Det er de tillitsvalgte som skal representere studentene på emnenivå og på
234 studieprogramnivå i kvalitetsarbeidet. Tillitsvalgte skal inkluderes i forberedelser og i
235 arbeid med kvalitetsheving av emner og studieprogram.

236 **5.4.1 Valg av studenttillitsvalgte**

237 UiA skal, i samarbeid med STA, sørge for at fakultetene/avdelingen gjennomfører
238 valg av studenttillitsvalgte. Studentene skal få god informasjon om valg av
239 studenttillitsvalgte i forkant. Alle studenter med tilknytning til studiet/emnet skal ha
240 mulighet til å stille.

241 Underviser skal legge opp til valg av tillitsvalgt slik at denne rollen blir mer synlig og
242 lettere tilgjengelig for et flertall av studentene. Underviser skal framstille vervet som
243 noe ønskelig, ikke som en ren nødvendighet.

244 Den digitale studenttillitsvalgtportalen skal til enhver tid være oppdatert.
245

246 **5.4.2 Kontaktpersoner og kommunikasjon**

247 Fakultetene og avdelingen skal ha en kontaktperson for sine studenttillitsvalgte.
248 Denne personen skal følge opp studenttillitsvalgte, kunne gi informasjon og svare på
249 spørsmål, samt ha et organisatorisk ansvar når det kommer til studenttillitsvalgte på
250 fakultetet og avdelingen.

251 Det skal være en person ansatt sentralt på UiA som skal følge opp kontaktpersonene
252 på fakultetene og avdelingen, og som aktivt følger opp og bidrar til utvikling av
253 studenttillitsvalgtsystemet.

254 Der tillitsvalgte gir tilbakemelding som krever endring, skal fakultetet eller avdelingen
255 iverksette tiltak og sørge for at nødvendig informasjon kommer tilbake til
256 studentene. Fakultetet og avdelingen skal sikre toveiskommunikasjon.
257

258 Emneansvarlig skal invitere tillitsvalgte til dialog i oppstarten av hvert semester.
259 Dialogen skal bidra til å avklare forventninger mellom emneansvarlig og student når
260 det gjelder undervisnings- og veiledersituasjonen. Denne dialogen skal også
261 benyttes til å avgjøre form på emneevaluering.

262 **5.4.3 Opplæring av studenttillitsvalgte**

263 Universitetet i Agder skal, i samarbeid med STA, sikre god opplæring for
264 studenttillitsvalgte. Denne opplæringen bør inneholde hilsen fra rektoratet, en
265 introduksjon om kvalitetssystemet og studentmedvirkning, ressurser til rollen som
266 studenttillitsvalgt og innføring i evalueringsprosessen, hvordan gi konstruktive
267 tilbakemelding samt andre relevante prosesser.

268 Studenttillitsvalgte skal få informasjon om valgfritt emne ORG-123 i starten av
269 perioden.

270 UiA må sikre at internasjonale studenter har mulighet til å delta i kvalitetsarbeidet på
271 universitetet. Det må tilrettelegges for at internasjonale studenter kan være
272 tillitsvalgte i emner og delta i studieråd.

273 Det er viktig at opplæringen markedsføres i relevante kanaler.

274

275 **5.4.4 Studieråd og dialogmøter**

276 Studierådene skal aktivt diskutere læringsmiljø i studieprogrammene og på instituttet.
277 Det skal legges til rette for en funksjon som gir tilbakemelding til tillitsvalgte om hvilke
278 tiltak som iverksettes for å sikre et bedre læringsmiljø.

279 Det skal arrangeres dialogmøter for studenttillitsvalgte på alle fakultet og avdeling.
280 Disse møtene skal brukes som møteplass mellom studenttillitsvalgte, fakultetsledelse
281 og STA.

282 Møter mellom studenttillitsvalgte og fakultetene og avdelingen skal også være en
283 arena hvor studentene kan komme med innspill til universitetsstrategi og utvikling av
284 retningslinjer. Studenttillitsvalgte skal også gis mulighet til å komme med studentenes
285 stemme utenom de faste arenaene.

286 UiA skal selv ta initiativ til, og ansvar for, at dette gjennomføres, og sammen med
287 STA se til at det skjer på studentenes premisser.

288

289 **5.5 Evaluering av emner og studieprogram**

290 Det skal gjennomføres midtveis- eller sluttevaluering i hvert emne. Studenter skal få
291 informasjon om tidspunkt for evaluering i starten av semesteret. Tidspunktet skal
292 avtales mellom tillitsvalgte og emneansvarlig. Det skal settes av tid til utførelse av
293 evaluering i undervisningstiden.
294

295 Tillitsvalgt, i samarbeid med emneansvarlig, skal opprette en emnerapport med
296 utgangspunkt i midtveis- eller sluttevalueringen. Denne kan basere seg på referat fra
297 analogt gjennomført evaluering. Denne rapporten skal gjøres tilgjengelig for
298 studentene både på norsk og engelsk.

299 Emneevalueringene skal legge opp til klare mål for forbedringer i emnet. Studierådet
300 skal utarbeide en handlingsplan på bakgrunn av emnerapporten. Denne skal gjøres
301 tilgjengelig for studentene. Handlingsplanen skal følges tett opp av
302 studenttillitsvalgte, sammen med emneansvarlig og studieprogramleder.
303

304 Hvert tredje år skal det gjennomføres en eksamensevaluering av alle emner i et
305 studieprogram for å sikre at alle eksamensoppgaver er av god kvalitet.

306 **5.6 Studentmedvirkning og studentdemokrati**

307 Studenter må være representert i alle organer som påvirker deres interesser, både
308 lokalt, nasjonalt og globalt.

309 Studentdemokratiet ved UiA skal ha en sentral rolle i å legge til rette for studenters
310 medvirkning. Studentdemokratiet skal også fungere som et støtteapparat for de
311 studenttillitsvalgte, slik at de kan gjennomføre sitt arbeid på en tilfredsstillende måte.
312 Universitetet skal legge til rette for at alle studenter som ønsker å delta i
313 studentdemokratiet har mulighet til dette. Studentdemokratiet skal ha rom for å jobbe
314 målrettet opp mot universitetets sentrale ledelse og andre relevante aktører.
315 UiA skal tilrettelegge for studentene slik at de aktivt kan medvirke i arbeidet med å
316 fremme økt kvalitet i utdanningene som gis ved universitetet. Gjennom
317 representasjon får studentene mulighet til å utforme utdanninger ved UiA.
318

319 **5.6.1 Representasjon**

320
321 Alle studenter skal ha muligheten til å representere studentene. Studenter som
322 representerer andre, plikter å bruke retten og muligheten til deltakelse og
323 medvirkning.

324
325 UiA og STA må arbeide for å finne gode løsninger som sikrer at den internasjonale
326 studentstemmen blir hørt og representert på lik linje med den norske
327 studentstemmen.
328

329 Studentene skal være representert i alle råd, styrer og utvalg med
330 beslutningsmyndighet ved de ulike institusjonsnivåene på universitetet.
331 Studentrepresentantene skal ta aktivt del i styringen av institusjonen på alle nivå.
332 Universitetet skal, sammen med STA, sørge for at studentrepresentantene får
333 tilstrekkelig opplæring til å utføre vervet på en god måte.
334

335 **5.6.2. Fakultetsnivå/avdelingsnivå**

336 Studentene skal være representert i fakultetstyrer, avdelingsstyret,
337 tillitsvalgsamlinger og andre relevante råd, styrer og utvalg på
338 fakultetsnivå/avdelingsnivå. Studentrepresentantene skal aktivt ta del i styringen av
339 fakultetet og avdelingen.
340

341 **5.6.3. Instituttnivå**

342 Studentene skal være representert i studieråd og andre relevante råd, styrer og
343 utvalg. Studentrepresentantene skal aktivt ta del i utviklingen av instituttet.
344

345 **5.7 Førsteårstiltak**

346 Alle førsteårsstudenter skal ha tilbud om en mentorordning gjennom hele sitt første
347 studieår. Mentorordningen skal styrke det faglige og sosiale miljøet for studentene.
348

349 En mentor skal ha et høyere utdanningsnivå enn studentene som veiledes. Alle
350 studentmentorer skal få tilstrekkelig opplæring. Opplæring bør inneholde kurs i
351 veiledningskompetanse, menneskemøtekompetanse og innføring i fagtradisjon de
352 skal veilede innenfor.

353
354 Studentmentorene skal få tilbud om kursbevis eller attest for gjennomført kurs.
355 Mentormøtene bør inneholde veiledning i tema som studieteknikk, akademisk
356 skriving i relevant fagtradisjon, og eksamensforberedelse. Andre tema kan også
357 inkluderes dersom de er faglig relevante for studentene.
358

359 Dersom mentorordning innføres med obligatorisk oppmøte, skal denne tiden inngå i
360 total arbeidsmengde for studiet.

361

362 **5.8 Si ifra-system**

363 Universitetet skal til enhver tid ha systemer for varsling av forhold som ikke er
364 optimale eller forsvarlige.

365 Si ifra skal være en lavterskel-plattform for å gi beskjed om uønskede forhold.
366 Universitetet skal til enhver tid følge opp henvendelser som kommer gjennom Si ifra-
367 systemet. Studenter som melder inn saker skal bli tatt på alvor og gis tilbakemelding
368 om hvordan saken behandles videre.

369 Si ifra-systemet skal tilgjengeliggjøres på universitetets nettside og tydelig løftes frem
370 under studiestart som et verktøy i å forebygge eskalerende saker.

371 Det skal legges frem en rapport for LMU om hvilke saker som går igjen.

372

373 **6. Pedagogisk læringsmiljø**

374 **6.1 Undervisning**

375 Studentaktiv læring skal være hovedfokuset til undervisere. Ved å ha studentenes
376 læring i fokus kan man i større grad engasjere studentene til deltakelse. Det skal
377 også være rom for at hver enkelt student skal kunne mestre i emnet.

378 Universitetet i Agder skal aktivt arbeide for varierte undervisningsformer som
379 stimulerer arbeidslyst og motivasjon hos alle studenter.

380

381 **6.1.2 Inkluderende undervisning**

382 Alle undervisere på UiA skal få opplæring i inkluderende undervisning.

383 Dersom man skal ha gruppeinndeling skal foreleser sørge for at alle studenter har en
384 gruppe og ta ansvar for dem som står uten gruppe.

385

386 **6.1.3 Undervisningstid**

387 Undervisningsdagen for studenter skal ikke være lenger enn 8 timer, eller 40 timer
388 per uke. Dersom undervisningsdagen er lenger enn 5 timer skal det være minst en
389 halvtimes sammenhengende pause.

390
391 Det skal ikke legges opp til obligatorisk undervisning etter 16.00.

392 Det skal settes av tid til studentfrivillighet og deltakelse i studentdemokrati.

393

394

395 **6.2 Studieprogramledelse**

396 Alle studieprogramledere skal ha formell kompetanse på håndtering av mobbing og
397 trakassering. Studieprogramledere har en plikt til å aktivt sørge for et trygt
398 læringsmiljø, og skal bryte inn og melde videre i de tilfeller hvor mobbing eller
399 trakassering foregår.

400 Studieprogramleder har ansvar for å iverksette tiltak som bedrer læringsmiljøet i
401 undervisningssituasjoner hvor dette er nødvendig.

402

403 **Vedtatt 19.april 2023**